

Läsnyckel

Nils Holgersson

Efter originalberättelsen av: Selma Lagerlöf

Återberättad av: Maria Seidemann

Översättning: Marie Helleday Ekwurtzel

Ill.: Ute Thönissen

Nils Holgersson är en bearbetad klassiker. Den ursprungliga berättelsen skrevs av Selma Lagerlöf i början på 1900-talet. Syftet med boken var att den skulle användas som läsebok i skolan, för att på ett lekfullt sätt lära barnen mer om Sveriges geografi. *Nils Holgersson* är ett härligt äventyr där fakta och fantasi blandas friskt. Berättelsen har varit omtyckt av människor i alla åldrar ända sedan boken skrevs – och är så än idag.

Boken ligger på nivå fyra av fem på Hegas lättlästskala, vilket innebär att Nils Holgersson har ett lite svårare språk som kräver att läsaren har ett ganska gott ordförråd. Den passar läsare från åtta år och uppåt. *Nils Holgersson* finns även som Mp3, DAISY och som Bok och CD.

Innan du läser

Titta på bokens framsida. Vad tror du att den här boken handlar om? I vilken del av världen tror du att den utspelar sig? Kan man på något vis se ungefär när i tiden bokens handling utspelar sig – om det är i nutid, eller för länge sedan? Hur då, i så fall?

Hur tror du att det kommer sig, att pojken på gåsens rygg är så liten? Ser pojken snäll ut, tycker du? Tror du att pojken och gåsen är vänner?

Vänd på boken och läs på baksidan. Stämde dina intryck av pojken på framsidan, med det du nu har läst? Tror du att man kan gilla en huvudperson, trots att han inte verkar vara så snäll och trevlig?

Ett tips är att medan du läser boken ibland titta på kartan över Sveriges landskap som finns i början och slutet av boken. För att bättre hänga med på Nils resa. Kanske har du möjlighet att ta en kopia av kartan. Då kan du använda en färgpenna och rita streck på kartan, så att du kan följa gässens väg genom landet.

Medan du läser

Nils Holgersson blir förtrollad

Vet du var Skåne ligger? Peka ut Skåne på kartan! Markera gärna på din karta att det är här resan börjar. Här bor Nils!

Har du hört talas om pysslingar tidigare? Vad vet du om dem, i så fall? Tror du att pysslingen i boken är snäll? Varför tror du att han förvandlar Nils, så att han blir liten? Tycker du att det var rätt åt Nils, eller tycker du kanske synd om honom? Fundera på vad det är som gör att du tycker som du gör!

Vad tror du Nils tänker då han hör att djuren inte tycker om honom? Hur skulle du ha känt om du var i samma situation, och fick höra att djuren inte tyckte om dig? Hade du velat förändra dig på något sätt, så att djuren skulle tycka bättre om dig? Hur då, i så fall?

Vildgässen

Varför springer inte Nils till sina föräldrar och ber dem om hjälp, tror du? Hur kan det komma sig att Nils känner sig övergiven? Vad hade du gjort om du blivit förvandlad till en pyssling? Hade du sprungit till dina föräldrar, eller hade gjort som Nils?

Vildgässen ska flyga till Lappland. Vet du var det ligger? Titta på din karta över Sverige och peka ut landskapet! Markera gärna en punkt i Lappland som slutmålet. Lappland är stort, så du bestämmer själv var du tror att gässens gröna dal ligger.

Varför vill Nils stoppa Mårten från att flyga med vildgässen, tror du?

Hur känner sig Nils då han helt plötsligt befinner sig högt uppe i luften, på Mårten gås rygg? Hur hade du känt dig, tror du? Vad hade du tyckt om att flyga iväg på ryggen på en fågel?

Striden med räven

Var landade gåsflocken efter den första dagens flygning? Titta på Sverigekartan var Blekinge ligger. Dra ett streck på kartan från Skåne till Blekinge!

Varför tror du att Mårten blev så trött av flygningen, när inte vildgässen verkade bli lika trötta?

Varför vill inte Mårten lämna Nils, tänker du, fastän Nils inte har varit snäll mot honom?

Nils förstår genast att räven är en fara för gässen, och att räven vill äta upp dem. Varför blir inte Nils rädd, tror du? Hade du vågat springa efter räven, för att rädda gåsen? Varför eller varför inte?

Ugglans hemlighet

Nu är gåsfloeken i Småland! Kan du hitta det på din Sverigekarta? Markera flygvägen på kartan, genom att dra ett streck från Blekinge till Småland.

Nils börjar få hemlängtan. Vad tror du att han längtar mest av allt efter? Om du varit på resa i flera dagar, vad skulle du längta mest efter från ditt hem? Vad tror du känns viktigast för Nils – att få komma hem, eller att bryta förtrollningen så att han blir stor igen? Vad skulle kännas viktigast för dig?

Vilken var ugglornas hemlighet? Vad skulle det innebära för Mårten, om han återvänder hem till gården? Tror du att Nils tycker att det vore värt det ändå?

Dunfin

Vem är Dunfin, och vad verkar hon betyda för Mårten?

Vad tror du att Nils tänker då Mårten och Dunfin hittat varandra? Verkar han glad över det, eller oroar han sig över något – i så fall, vad?

I vilket landskap är gässen nu? Titta på din karta och dra ett streck dit, från gässens förra landningsplats!

Nils kramar Mårten för att han blir så glad då Mårten säger att de är vänner. Gässen har inga armar att kramas med. Hur kan de göra för att visa att de tycker om någon? Hur gör Mårten och Dunfin mot varandra? Tror du att riktiga gäss också gör så?

I den gröna dalen

Nu flyger gässen i flera dagar. Förbi Stockholm och längs hela Norrlandskusten. Det är en lång sträcka, och förmodligen tar gässen flera pauser på vägen. Titta på din karta! Vilka landskap i Norrland passerar gässen? Ta reda på det! Fortsätt att markera gässens väg, ändra fram till gässens slutstation – den gröna dalen i Lappland!

Varför tror du att dalen var så bra för gässen? Varför flög de ända dit?

Nils verkade också ha det bra i dalen. Vad tror du att han lärde sig av att bo där?

Varför vill inte gässen stanna kvar i dalen, tror du? Varför ska de flyga söderut igen?

En kruka med guld

Nu när de ska flyga söderut igen, verkar gässen flyga en annan väg. Nu flög de ända till Göteborg, och tog säkert många landningspauser på vägen! Kan du se Göteborg på din Sverigekarta? Markera det på din karta. Vilket landskap ligger Göteborg i? Vilka landskap tror du att gässen passerade på vägen från Lappland till Göteborg? Ta reda på det, och markera gässens flygväg ända till Göteborg!

Varför verkar Nils inte vara glad över att de närmar sig Skåne och hans hem igen? Hur tror du att det kan komma sig, att Nils inte vill återvända hem, så länge han är liten? Skulle du ha gjort samma val, eller hade du ändå velat komma hem till din familj? Vad tror du att Nils föräldrar skulle säga om han kom hem och var liten? Hade de blivit förskräckta, eller kanske glada ändå att få tillbaka honom?

Verkar Nils tycka mer om Mårten nu, än tidigare? Vad tror du Mårten tycker om Nils? Är det oförändrat, eller har något förändrats mellan dem, tror du?

Vad tror du att Nils tänkte, då Akka gav honom guldmynten? Varför blev han inte glad? Akka säger att Nils får leva med gåsflocken, om han vill det. Kan det vara bra för gässen att ha en liten människa med sig? På vilket sätt, i så fall, tänker du?

Vad hade hänt hemma hos Nils, medan han varit borta? Vad tror du att det innebar för familjen, att skörden blivit dålig? Varför gjorde det att de fick dåligt med pengar?

Vad tror du att Nils föräldrar tänkte, då de såg Mårten igen? Varför kom Mårten tillbaka till gården? Borde han inte ha varit rädd att bli infångad och tagen till slakt?

Hur tror du att det kändes för Nils, att inte längre förstå djurens språk? Tror du att han blev glad över att vara stor igen?

Efter läsningen

Boken är en klassiker. Vad är kännetecknande för en klassiker? Vad tycker du om den här typen av berättelse? Har du läst någon annan bok som också räknas som en klassiker? Vilken, i så fall?

Nils blir förvandlad till en pyssling, av en liten varelse som ser ut som en tomte. Pysslingar är ett slags småfolk, som många trodde på förr i tiden – och som vissa kanske tror på än idag. Ta reda på mer om vad som sägs om pysslingar, enligt gammal folktro! Titta gärna i en bok på biblioteket och sök även på internet för att få mer information!

Det finns fler kända sagor om pysslingar. Kan du komma på en annan känd berättelse, som också den handlar om en pyssling som heter Nils? Vem är författare till den berättelsen? Ta reda på det, om du inte vet!

Gässen blir under en vilopaus attackerade av en farlig räv! Vilka fler rovdjur finns det i Sverige, som gässen kan behöva akta sig för? Ta reda på vilka rovdjur det finns i Sverige. Var i landet lever de olika rovdjuret? Kan rovdjuret vara till nytta för naturen, på något sätt? Vilka kan vara farliga för människor? För att ta reda på mer fakta om rovdjur kan du låna en bok på biblioteket, eller söka på internet.

Titta på din karta över Sverige tillsammans med en kompis. Kan man räkna ut ungefär hur långt gässen flög? Hur många mil är det mellan Lappland och Skåne? Hur lång tid skulle

den sträckan ta att åka, om man kör bil, tror ni? Kan ni räkna ut det? För enkelhetens skull kan ni tänka att bilen kör 100 km/h. Fundera tillsammans och diskutera i helklass!

Nils får äta rå fisk för att överleva resan. Vad tror du skulle vara svårast med att klara sig själv i vildmarken? Vet du vilka växter och bär man kan äta? Finns det något annat man kan äta, och i så fall vad? Hur gör man upp eld utan en tändare? Hur gör man för att hålla värmen? Vilka faror kan det finnas och hur skyddar man sig mot dem? Diskutera i grupp!

Vad vet du om gäss? Mårten och Dunfin verkar ha blivit ett par. Men hur fungerar det sedan – fortsätter ett gåspar leva tillsammans hela livet, eller hittar de nya partners? Hur ofta får de ungar? Hur lång tid tar det innan ungarna vuxit upp och klarar sig själva? Ta reda på mer fakta om vildgäss! Titta i böcker, och sök gärna information på internet!

Vad tyckte du om Nils i början av boken? Vad var det som du tyckte om, eller inte tyckte om hos Nils? Hur utvecklades han sedan i boken, och gjorde det att du började tänka annorlunda om honom? När Nils kom hem – var han samma person då, som när han åkte, tror du? Vad tänker du att det kan ha varit, som i så fall har förändrat honom?

Hur tror du att det kommer sig, att Nils aldrig haft någon vän förut? Är det viktigt att ha en bra vän, tycker du? På vilket sätt, i så fall? Vad kan man lära sig av sina vänner? Tror du att Nils hade blivit en bättre människa, om han hade haft någon vän att prata med? Diskutera tillsammans med en kompis!

Vad tyckte du om den här boken? Vad i berättelsen var det som du fastnade mest för, och varför? Var det något som var krångligt eller svårt att förstå – vad, i så fall?

Vad vet du om Selma Lagerlöf? Hon fick Nobelpriset i litteratur. Vad vet du om det priset?

Vill du läsa fler bearbetade klassiker? Läs då gärna boken *Peter Pan* och lär känna en spännande värld full av älvor och pirater!

Hegas arbetsmaterial kallar vi Läsnycklar – med fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Jobbar du med yngre barn får förstås skriv-uppgifter förvandlas till något annat. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt i t ex boksamtal. Antingen jobbar ni med dem under läsningens gång, eller efteråt. Svaren på de flesta frågorna finns i texten – det finns inget facit i den här Läsnyckeln.

Mycket läsnöje!